

Dioceses of Kimberley & Kuruman and Oxford

2023 Summit

11-14 October

"Encourage one another and build each other up" (1 Thess. 5:13)

Reis saam met Esegiël

Drie studies in Esegiël Kimberley en Kuruman/Oxford-beraad

Geagte Vriende in Kimberley en Kuruman

Dit is 'n vreugde om drie Bybelstudies met julle te deel. Dit is so goed dat ons regoor ons twee bisdomme kan ontmoet, persoonlik en virtueel. In Oxford en in Kimberley en Kuruman koester ons hierdie vennootskap in God se sending.

Ek het drie gedeeltes uit die Boek Esegiël vir hierdie drie studies gekies, alhoewel ek ander materiaal sal intrek. Die studies handel oor die drie temas eerste van die herbou na die pandemie; tweede oor geslagsgeregtigheid en wat dit beteken om 'n mens te wees en derde oor omgewing en skepping. Ons begin vandag met die prent van die vallei van droë bene uit Esegiël 37; die tweede studie is op die prentjie van die nuwe hart uit Esegiël 11 en ons sal ook na Matteus 7.1-12 verwys en die derde is oor die Rivier van die Lewe in Esegiël 47. Ek het hierdie klein reeks studies Reis saam met Esegiël genoem. Ek hoop regtig dit sal nuttig wees.

Laat ons bid

Die Vallei van Droë Bene Herbou

Welkom by die eerste van ons Bybelstudies terwyl ons saam met Esegiël na die vallei van die droë bene reis.

Die konteks van al drie gedeeltes wat ons in Esegiël gaan ondersoek, is 'n politieke en teologiese en nasionale katastrofe. Jerusalem is deur die leërs van Babilon vernietig. Die tempel van Salomo is met die grond gelyk gemaak. Baie van die mense van Israel is in ballingskap weggevoer in Babilon, duisende kilometers van die huis af. By die waters van Babel huil en treur hulle.

Saam probeer hulle hierdie ramp verstaan wat met hulle gebeur het. Vir sommige lyk dit asof die gode van die nasies magtiger is as die God van Israel, so dit is 'n teologiese krisis sowel as 'n politieke krisis. Vir sommige lyk dit asof God Israel straf en oordeel en daarom is daar geen hoop op wederkoms en opstanding nie.

Esegiël is kompromisloos in sy veroordeling van die sondes van die nasie in die vroeë deel van sy profesie. Daar is geen twyfel oor hoekom hierdie ramp hulle oorval het nie. Israel was nie getrou aan die Here nie. Maar Esegiël is ook kompromisloos in sy standvastige hoop. God het nie sy volk verlaat nie. God is teenwoordig in Babilon saam met die ballinge. God het 'n toekoms vir die nasie wat nie in die nasie se goedheid gegrond is nie, maar in God se genade alleen.

In Kimberley en Kuruman en in Oxford leef ons steeds met die nalatenskap van die pandemie. Herstel neem langer as wat ons aan die begin gedink het. Daar is 'n nalatenskap van siekte, van hartseer, van moegheid om gewoontes te verander, van lewe in die nasleep van 'n ramp.

Esegiël word geroep om te bedien in 'n tyd soos hierdie. Hy bedien ballinge wat ver van die huis af in Babilon woon. Die mense wat vroeër vrygelaat is, is nou gevangenes. Die mense van die beloofde land is ver van die huis af met geen vooruitsig op elke terugkeer nie. Die mense wat deur God geroep is, voel verlate en ver weg, omring deur afgode en afgesny van hulle bron van lewe. Hoe kan ons die Here se lied sing in 'n vreemde land.

Hoe begin Esegiël die taak van herbou, om hoop aan te wakker? Esegiël bied nie leë woorde van troos of valse vlakke nie. Hy is baie duidelik dat die nasie God verlaat het. Maar hy is ook baie duidelik dat God Israel nie verlaat het nie. Al is daar menslik gesproke geen vooruitsig op terugkeer en herstel en herbou op die horison nie, is daar hoop. Esegiël se grootste bydrae tot die teologie is in sy teologie van hoop: hoop berus nie op tendense of bewyse nie; hoop berus nie op ons deug of goeie dae nie; hoop berus nie op ons slim planne en strategieë of om kragtige bondgenote en vennootskappe te hê nie. Hoop berus uitsluitlik op die genade van God.

Baie Christene raak verward tussen optimisme en hoop. Hulle is nie dieselfde ding nie. Optimisme is 'n bui: die gevoel wat ons het wanneer die son skyn en alles reg is met die wêreld. Daar is niks fout met optimisme nie – maar dit kan verdwyn wanneer die wolke oorkom en die reën begin val. Hoop vir die Christen is nie 'n gier nie maar 'n deug. Ons word heelyd geroep om te hoop, net soos ons geroep is om heelyd lief te hê, in seisoen en buite seisoen. Hoekom? Want ons hoop rus op die krag van God en nie op onself nie.

Esegiël vang dit alles vas in die prentjie van die vallei van die droë bene. Die prentjie is in sekere opsigte soortgelyk aan die rivier van die lewe. Ons begin met 'n prentjie van dood en verlatenheid. Hierdie groot leër van mense lê dood en leweloos, net soos die woestyn en die stilstaande see geen lewe het nie. Hierdie mense is nie onlangs dood nie. Hulle het gesterf, hul vlees is weg, hul klere het verrot, hul bene het wit gebleik in die son, hul liggaamsdele is oor die vallei gestrooi. Daar is geen vooruitsig op herstel nie.

Esegiël word aangesê om eers tot die bene te profeteer. „*Sterflik kan hierdie bene lewe? O Here God U weet.*“ Dit is 'n vraag wat ons aan 'n kerk, van 'n gemeenskap, van 'n nasie mag vra. Kan hierdie droë bene lewe? Esegiël is gehoorsaam en spreek God se woord tot die bene: „*O droë bene, hoor die woord van die Here.*“

„*So, ek het geprofeteer soos ek beveel is, en terwyl ek geprofeteer het, was daar skielik 'n geraas, 'n gerammel en die bene het bymekaar gekom, been tot sy been. Ek het gekyk en daar was senings op hulle, en vleis het op hulle gekom en vel het hulle bedek, maar daar was geen asem in hulle nie.*“

Dit is die eerste deel van die herbou. Dit is 'n heropbou gebaseer op die vaste fondament en die lewegewende krag van die woord van God. Dit is 'n stadium-vir-stadium herbou, 'n bietjie op 'n slag. Ons kan dalk identifiseer met sommige van die heropbou wat ons doen ná covid: die herkonnekte van die kerk, die liggaam van Christus. Begin weer van die grond af. Neem die geraamte van die

liggaam van Christus en groei van ligamente en senings en vlees en vel. In Efesiërs 4 verwys Paulus na bedienaars as die ligamente en senings in die Liggaam van Christus, miskien dink hy aan hierdie gedeelte. Soms neem hierdie soort gebou baie jare. Dit is goed om te onthou dat die mense van Juda 70 jaar in ballingskap in Babilon deurgebring het.

Maar dan is daar die tweede, dramatiese stadium. Die liggame is weer heel maar hulle lewe nie.

Toe sê hy vir my: „Profeteer vir die asem, profeteer sterflik en sê vir die asem: So sê die Here HERE. Kom uit die vier winde, o asem en blaas op hierdie gesneuweldes, sodat hulle kan lewe. Ek het geprofeteer soos hy my beveel het, en die asem het in hulle gekom en hulle het gelewe en op hul voete gestaan, 'n groot menigte.“

'n Belangrike sleutel om hierdie gedeelte te verstaan, is om te weet dat die Hebreuse woord ruah asem en wind en gees beteken. Die drie is dieselfde grondwoord en konsep. Wind en asem en gees word alles saam gerol in hierdie gedeelte. Dit is die gees wat lewe gee aan diegene wat gesterf het, God se gees wat opnuut oor God se kerk moet blaas, hierdie droë bene, sodat hulle lewendig word en weer lewe.

Esegiël se hoop is merkwaardig. Ons lees Esegiël se profesie in die lig van die twee groot Nuwe-Testamentiese gebeure. Die eerste is die opstanding van Jesus op Paasdag: nuwe lewe word na die dooies gebring. Esegiël stel die opstanding in sy groot prentjie voor en voorspel die groot opstanding wanneer almal wat in Christus gesterf het, sal opstaan tot nuwe en ewige lewe saam met God. Die tweede is die gawe van die Heilige Gees met Pinkster wanneer die geluid van 'n magtige wind die vertrek vul en tonge van vlam op die koppe van die dissipels verskyn en hulle in nuwe tale praat.

Esegiël vestig hoop in die volk van God sonder die voordeel van Paasdag en Pinkster. Sy beelde vorm ons begrip van opstanding en die gawe van die Gees. God is die een wat herbou en herstel en God is die een wat nuwe lewe gee. Hoekom doen God dit? Wat is die doel van die visie?

Esegiël vertel ons in die heel volgende vers. Luister mooi:

“Toe sê hy vir my: Hierdie bene is sterflik die hele huis van Israel. Hulle sê, Ons gebeente is opgedroog en ons hoop is verlore. Ons is heeltemal afgesny.“

Ek weet nie of jy vandag eggo's van daardie lied in die lewe van die kerk kan hoor nie. Ons gebeente is opgedroog en ons hoop is verlore. Ons is heeltemal afgesny. Dit is in 'n mindere of meerdere mate ons lied. Die vulsel is uit ons geslaan. Ons is windmakerig. Ons is uitgeslaan en op die mat. Wat sê God vir ons en veral vir Christelike predikante:

“Daarom, profeteer en sê vir hulle So sê die Here HERE: Ek gaan julle grafte oopmaak en julle uit my grafte laat optrek, o my volk, en Ek sal julle terugbring na die land van Israel...Ek sal my Gees in julle gee en jy sal lewe en Ek sal jou op jou eie grond plaas; dan sal julle weet dat Ek die Here gespreek het en sal handel, spreek die Here. Nie as gevolg van wie ons is of wat ons gedoen het of ons vaardigheid en ons deug nie, maar omdat dit die aard van God is.“

Waar begin herbou en vernuwing? Vernuwing begin met die heropwekking van hoop en doel en visie. Die heropwekking van hoop en doel en visie begin wanneer net een persoon 'n ander lied begin sing. Nie meer die lied van wanhoop nie: ons is opgedroog en ons hoop is verlore, maar die lied van vreugde en hoop en nuwe lewe. Dit is te midde van die harde werk om been op been

Vrae

1. Hoe sing jou kerk die lied van Israel: Ons gebeente is opgedroog en ons hoop is verlore. Ons is heeltemal afgesny.
2. Waar is jou tekens van vroeë herbou: van bene en senings wat bymekaarkom en die Die liggaam van Christus herbou? Waar kom nuwe bediening na vore?
3. Wat is die tekens van geestelike vernuwning en lewe? Wat is die nuwe lied wat jy moet sing om weer hoop en nuwe lewe vir God se mense aan te wakker?

'n Hart van vlees Esegiël 11.14-20 en Matteus 7.6-12

Welkom by ons tweede Bybelstudie terwyl ons saam met Esegiël reis en die profete se kragtige beelde van hoop verken. Nuwe lewe vir die hele skepping vloei uit die plek van aanbidding en opoffering, amper by die plek waar Jesus honderde jare later sy lewe vir die lewe van die wêreld sal aanbied. Nuwe lewe en herstel in die herbou van gemeenskappe, kerke, nasies soos ons profeteer en woorde van die lewe spreek tot die dele van die Liggaam van Christus, sodat hulle saamsmelt en terwyl ons profeteer tot die Gees en bid dat die Gees kom en nuwe gee. lewe vir die kerk. Ons ruil liedere van wanhoop en treur na nuwe liedere van hoop en vreugde.

In hierdie tweede studie kom ons by 'n tweede kragtige beeld wat Esegiël van sy byna tydgenoot Jeremia ontleen het: die beeld van 'n nuwe hart. Albei profete ontdek dat 'n verandering in die nasie nie slegs deur eksterne veranderinge teweeggebring kan word nie. Diep verandering in die nasie sal slegs tot stand kom deur innerlike transformasie – mense wat van binne na buite getransformeer word deur die genade en gawe van God.

Jeremia ontwikkel hierdie taal in 31.31-34. Jeremia kyk terug na die ou verbond met Moses waar die wet en God se verwagtinge op kliptafels geskryf is. Jeremia sien uit na 'n nuwe verbond, wat Christene glo in Christus vervul word. Hierdie nuwe verbond is afhanklik van innerlike transformasie, van wette wat op mense harte geskryf word:

“Maar dit is die verbond wat Ek ná daardie dae met die Huis van Israel sal sluit, sê die Here. Ek sal my wet in hulle binneste gee en Ek sal dit op hulle harte skryf en Ek sal hulle God wees en hulle sal my volk wees. Hulle sal mekaar nie meer leer of vir mekaar sê: Ken die Here nie. Want hulle sal My almal ken, van klein tot groot, spreek die Here; want Ek sal hulle ongeregtheid vergewe en aan hulle sonde nie meer dink nie.”

Esegiël neem hierdie taal en ontwikkel dit verder. Sy insig in die menslike toestand is indien enigiets selfs meer somber. Esegiël skryf effens later as Jeremia. Hy het dalk meer van die menslike toestand in ballingskap gesien. Hy weet nog duideliker dat die mensdom nie in en van onself kan verander nie. Esegiël bepeins die terugkeer en kom weer uit ballingskap in, vol vertroue dat dit sal gebeur. Maar as daar geen innerlike verandering is nie, sal daardie terugkeer sekerlik betekenisloos wees. Die onreg en boosheid sal bly en God se mense sal steeds onder God se oordeel wees.

Dit is Esegiël se ontwikkeling van Jeremia se taal:

“Ek sal hulle een hart gee en 'n nuwe gees in hulle binneste gee; Ek sal die kliphart van hulle vlees verwyder en hulle 'n hart van vlees gee, sodat hulle my insettinge kan nakom en my verordeninge kan onderhou en daaraan gehoorsaam. Dan sal hulle vir My 'n volk wees en Ek sal hulle God wees” (11.19).

Esegiël se beeld word pragtig vasgevang in die vers uit die bekende lied, Ek, die Here van see en lug:

*“Ek sal hulle harte van klip breek,
hulle harte gee vir liefde alleen.
Ek sal my woorde tot hulle spreek.
Wie sal ek stuur?”*

Dwarsdeur Esegiël word die transformasie in die skepping en transformasie in die samelewing teruggekoppel aan 'n transformasie in die menslike hart. 'n Transformasie in die menslike hart word weer gekoppel aan 'n transformasie in die samelewing wat gekoppel is aan 'n transformasie in die skepping. Daarom moet die vyf tekens van sending deur die Kerk bymekaar gehou word. Evangelisasie kan nie geskei word van liefdesdiens en sosiale aksie en skeppingsorg nie. Jesus roep ons na hierdie sending wat beide diep en wyd is.

Esegiël se visioen van 'n hart van klip word weerklink in Matteus 7 waar daar nog 'n klip is. Jesus moedig sy dissipels aan om na die Vader te kom as een wat hulle liefhet en vir hulle omgee en goeie dinge wil gee.

„Vir elkeen wat vra ontvang en elkeen wat soek vind en vir elkeen wat klop, sal die deur oopgemaak word. Is daar iemand onder julle wat 'n klip sal gee as jou kind vir lees vra? Of as die kind vra vir 'n vis sal 'n slang gee?”

Ons kan nie met sekerheid weet nie, maar dit is moontlik dat Jesus hier 'n doelbewuste eggo aan Esegiël bied: is daar iemand wat hul klipperige hart vir 'n hart van vlees wil verander? Vra God wat goeie dinge aan almal gee. Soek daardie innerlike transformasie, daardie nuwe nederigheid van hart voor God.

Is dit moontlik om dit alles toe te pas op die tema van geslagsgeregtigheid en onreg wat een van die temas van ons konsultasie is? Ek glo dit is en daar is diepgaande lesse hier. Dit is duidelik uit Esegiël se profesie dat sy woorde van toepassing is op vroue en mans, op alle mense ewe veel. Een van die belangrikste aspekte van geregtigheid waarvoor die kerk wêreldwyd besin het, is geslagsgeregtigheid en -gelykheid. Die tema van geslagsgeregtigheid loop natuurlik deur die Verenigde Nasies se millenniumdoelwitte. As 'n kerk het ons met die samelewing saamgespan in diskriminasie teen vroue in regte, in vergoeding, soms in gewelddadige behandeling.

Esegiël se beeld help ons om 'n deel van die vraag aan te spreek oor hoe verandering plaasvind wanneer ons diep sistemiese sonde in die samelewing of in die kerk identifiseer.

Dit is belangrik om dit te besit en te erken. Dit is belangrik om te bekeer. Dit is belangrik om beleid en reëls en strukture te verander. Maar as dit al is wat gebeur, 'n uiterlike verandering, dan is die gevaar dat die transformasie nie diep genoeg sal wees nie. Dit sal op die oppervlak van ons lewens bly.

Ons het almal iets dieper nodig: 'n transformasie van binne, 'n transformasie van die hart gesimboliseer deur daardie verandering van 'n hart van klip na 'n hart van vlees. Almal van ons moet

die pyn en die gevolge van geslagsongelykhede sien en voel en verstaan. Almal van ons moet gereed wees om te verander: om gewillig te wees om gesag en mag en hulpbronne te deel – en om gewillig te wees om nie saam te span met onreg en om verkeerde reg te maak nie. Dit is innerlike transformasies. Daardie innerlike transformasie sal dan lei tot blywende verandering.

So julle wil dalk saam besin oor hierdie kragtige beeld van die transformasie van die hart. Jy sal dalk stories van geslagsongelykheid uit jou eie plek wil vertel en besin oor hoe toestande beter geword het – of inderdaad vererger en die rol wat innerlike verandering daarin gespeel het. En julle wil dalk vir mekaar bid vir 'n versagting van klipharte en die groei van harte van vlees.

Mag Esegïel se visie van verandering in ons lewens in die genade van God posvat en lei tot die transformasie van mense, van samelewings en van die hele skepping. Amen.

Vrae

1. Kan jy 'n storie vertel van hoe jou eie hart en gedagtes verander is oor 'n kwessie wat tot groter verandering gelei het?
2. Wat is die mees kritieke kwessies in geslagsgeregtigheid in jou gemeenskap? Wie se hart moet verander word?
3. Hoe bid en werk jy vir hierdie verandering en hoe inspireer Esegïel se visie jou?

Omgewing en Skepping

Die Rivier van Lewe

Esegiël 47

Kom ons bid

Welkom by die derde van ons Bybelstudies terwyl ons saam met Esegiël deur 'n tyd van politieke en teologiese en nasionale katastrofe reis. Jerusalem vernietig deur die leërs van Babilon, die Tempel van Salomo met die grond gelykgemaak, die volk Israel in ballingskap duisende kilometers van die huis af. By die waters van Babel huil en treur hulle.

„Toe het hy my teruggebring na die ingang van die tempel; daar het water gevloei van onder die drumpel van die tempel na die ooste (want die tempel het oos gerig) en die water het onder die suidelike punt van die drumpel van die tempel suid van die altaar af gevloei.“

'n Klein druppeltjie water wat uit die plek van aanbidding en offerande vloei. Esegiël nooi ons uit om die reis van hierdie druppel, hierdie traandruppel, hierdie teken van lewe te volg. Ons weet lewe in die heelal kan nie sonder water bestaan nie. Sterrekundiges soek tans na tekens van lewe op ander planete. Ons weet daar is tienduiseende planete in die heelal sonder lewe – en dit beteken sonder water.

Die konteks van al drie gedeeltes wat ons in Esegiël gaan ondersoek, is 'n politieke en teologiese en nasionale katastrofe. Jerusalem is deur die leërs van Babilon vernietig. Die tempel van Salomo is op die grond verhef. Baie van die mense van Israel is in ballingskap weggevoer in Babilon, duisende kilometers van die huis af. By die waters van Babel huil en treur hulle.

Saam probeer hulle hierdie ramp verstaan wat met hulle gebeur het. Vir sommige lyk dit asof die gode van die nasies magtiger is as die God van Israel, so dit is 'n teologiese krisis sowel as 'n politieke krisis. Vir sommige lyk dit asof God Israel straf en oordeel en daarom is daar geen hoop op wederkoms en opstanding nie.

Esegiël is kompromisloos in sy veroordeling van die sondes van die nasie in die vroeë deel van sy profesie. Daar is geen twyfel oor hoekom hierdie ramp hulle oorval het nie. Israel was nie getrou aan die Here nie. Maar Esegiël is ook kompromisloos in sy standvastige hoop. God het nie sy volk verlaat nie. God is teenwoordig in Babilon saam met die ballinge. God het 'n toekoms vir die nasie wat nie in die nasie se goedheid gegrond is nie, maar in God se genade alleen.

Die laaste deel van die boek Esegiël lei tot hierdie visioen van die druppel water wat uit die plek van gebed en opoffering vloei. Esegiël het die bou van 'n nuwe tempel in die woestyn beskryf vanaf Hoofstuk 40 tot Hoofstuk 46. Die nuwe tempel is indrukwekkend maar leeg. Alles is voorberei maar daar is geen lewe nie. Maar dan sien en volg die profeet hierdie klein druppeltjie, onmerkbaar maar so kragtig wat uit die plek van gebed vloei.

Ons volg die stroom. Die groei is aanvanklik stadig. Na duisend el is die water enkeldiep. Nog duisend el en dit is kniediep; Nog 'n duisend en die water kom tot by die profete se middel. Nog duisend *“en dit was 'n rivier wat ek nie kon oorsteek nie want die water het opgestyg dit was diep genoeg om in te swem, 'n rivier wat nie oorgesteek kon word nie. Hy het vir my gesê: Sterling, het jy dit gesien.“*

Die diepte van die rivier is die eerste wonderwerk. Die rivier groei soos dit uit die tempel vloei, gevoed deur die aanbidding en gebede van God se volk.

Maar die tweede is nog groter. Die rivier is kragtig en bring lewe in massiewe oorfloed. Esegïel keer terug op sy voetstappe:

“Toe ek terugkom, het ek op die oewer van die rivier baie bome aan die een kant en aan die ander kant gesien. Hy het vir my gesê: Hierdie water vloei na die oostelike gebied en gaan af in die Vlake en wanneer dit in die see, die see van stilstaande waters, ingaan, sal die water vars word. Waar die rivier ook al gaan, sal elke lewende wesens wat swerms leef.”

Hierdie pragtige wêreld, gemaak deur God, alleen van al die planete in die heelal wemel van lewe. In die see en riviere, in die lug, bo die grond, onder die grond is daar lewe op aarde. Daar is net een plek op die hele planeet waar niks groei of leef nie. Daardie plek word vandag die Dooie See genoem. Dit is die see van stilstaande waters in Esegïel se visioen. Die doodste plek op aarde.

Dit is Esegïel se kragtige visie van hoop en van die koninkryk van God. So kragtig is hierdie water wat uit die tempel vloei, hierdie druppel, dat wanneer dit die Dooie See bereik, die water vars sal word en alles sal lewe waar die rivier loop. Alles sal leef waar die rivier loop. Alles.

Die visse sal van baie soorte wees; daar sal allerhande bome groei om te eet; hulle blare sal nie verdor nie en hulle vrugte sal nie vergaan nie, maar hulle sal elke maand vars vrugte dra, want die water vir hulle vloei uit die heiligdom. Hulle vrugte sal wees vir voedsel en hulle blare vir genesing.

Dit is 'n wonderlike visie van God se koninkryk wat lewe in die hele skepping omvat. Dit is 'n merkwaardige en tugtigende ding om hierdie verhaal van oorfloed en lewe in die skepping te lees langs en te midde van die ramp van klimaatsverandering en omgewingsagteruitgang. Ons moet huil wanneer ons nadink oor wat ons aan God se pragtige wêreld gedoen het. Ons het die see vergiftig; ons het die lug met dampe gevul; ons het die aarde in 'n kombens van kweekhuisgas toegedraai; ons het spesies tot uitsterwing gedryf; ons het die wêreld bederf en ons soos die ballinge sit onder oordeel.

Maar daar is hoop. Daar is hoop op vernuwing en genesing. Daardie hoop moet begin by en gekoester word in die plek van gebed en opoffering terwyl ons uitmekaar trek in ons aanbidding. Daardie hoop begin in ons eie lewens in daardie klein druppeltjie lewe. Ons volg die rivier om verandering en diepte en lewe en transformasie vir die wêreld te sien. Om die letterlike genesing en vernuwing van die skepping en die seën van die aarde te sien.

Vrae

1. Watter hulpbronne en krag en hoop put jy uit Esegïel se visie?
2. Hoe word jy geroer om die aarde te waardeer terwyl jy Esegïel se visioen lees?
3. Wat is die impak van klimaatsverandering in onlangse jare in K en K en in Oxford?
4. Wat doen julle saam om die aarde te genees en te vernuwe?